№ 862 პარასკევი, 9 ივლისი 1896—1899 პარასკევი, 9 ივლისი № 862

სტამბა და რედაქცია ტფილისი, სასახლის ქ., სათ.-აზნაურო კარვასლა.

ჟურნ.-მომწერნი გაზეთის დასაკვეთად მიმართავენ რედაქციას დილის 9—3 საათამდე და საღამოს 6—9 ვინ „წ. კ. საზ." წიგნის მაღაზიას.

ხელ-მოუწერავ წერილებს რედაქცია არ ბეჭდავს.

პირის-პირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველ დღე.

ტელეფონი № 363

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გამოცემა

გაზეთის ფასი ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ. თითო ნომერი 3 კაპეიკი.

ფასი განცხადებისა ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე—5 კ.

Типографія и Редакція „Цнобисъ Пурцели" Тифлисъ, Дворцовая ул. д. Дворянства. Телефонъ № 339

წლის დამლევამდე გაზეთი „ცნობის ფურცელი" ეღირება 3 მან.

= ბაღში შესვლა უსასყიდლოდ შეიძლება =

27 ივნისიდან დაწყებული მთელს ზაფხულს

მცხეთაში „არმაზის" ბაღში

(რკინის გზის სადგურის მახლობლად)

კვირაობით შუადღის 12 საათიდან საღამოს 9 საათამდე დაუკრავს სამხედრო მუსიკა ბ-ნ ღიუბიჩის გამგეობით.

ბაღთან საუკეთესო ბუფეტი და სამზარეულოა. ფასები ყველასათვის ხელმისაწვდენია. ბაღი ყოველ დღე ღიაა.

რკინის გზის «ტფილისის» სადგურის ბუფეტის პატრონი ე. ჩხარტიშვილი.

მატარებლების მიმოსვლა ტფილისსა და მცხეთას შუა.

ტფილისიდან გადის:	მცხეთიდან გამოდის:
№ 15. დილის 8 საათსა და 10 წ.	№ 6. დილიდან 6 საათსა და 54 წ.
№ 1. „ 9 „ „ 10 —	№ 4. „ 9 „ „ —
№ 7. „ 10 „ „ 15 —	№ 16. „ 10 „ 8 —
№ 5. ნაშუადღ. 2 „ „ 40 —	№ 18. საღამ. 6 „ 53 —
№ 17. „ 5 „ „ 15 —	№ 2 „ 8 „ 20 —
№ 3. საღამოს 7 „ „ 37 —	№ 18. „ 9 „ 25 —

= ბაღში შესვლა უსასყიდლოდ შეიძლება =

(10—4)

!!მიაქციეთ ყურადღება!!

ჩინეთის მაღაზია

დ. ფ. დემენტიევისა

გოლოვინის პროსპექტი, ზუბალაშვილის სახლი საბრანიეს გვერდზე.

იყიდება ჩაი პირველი მოკრეფისა 1898 წლისა მშვენიერი ყნოსვისა და სასიამოვნო გემოსი

ჩაი და ყავა იყიდება წვრილად და პარტიობით

ყოველს მყიდველს ჩვენის ჩაისას დაეთმობა მანეთზე აბაზი და საჩუქრად მიიღებს ჩინეთის, იაპონიის და სხვა საჭირო და საოჯახო ნივთს.

ვინც 12 ან მეტ გირვანქა ჩაის იყიდის ჩვენგან იმას

საჩუქრად მიეცემა ჩაის სერვიზი

იქვე მრავალგვარი ჩინეთის და იაპონეთის ნივთებია საჩუქრებისა და ნობათებისათვის

მაღაზიები იმყოფება როსტოვ-დონზე, კიევში, ოდესაში, იალტაში, ნიკოლაევში, ეკატერინოდარში, ხარკოვში, ეკატერინოსლავში პიატიგორსკში და ტფილისში

!!მიაქციეთ ყურადღება!!

(100—49)

შაბათს, 10 მკათათვეს, საღამოს 8 საათზე ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის დარბაზში დანიშნულია საგანგებო საზოგადო კრება ქართველთა სადებ-მამცემო ამხანაგობის

„შუამავლისა"

კრება გაგრძელებაა, 20 თიბათვეს შემდგარი კრებისა და ამისათვის იგი კანონიერი იქმნება რამდენიც უნდა დაესწროს მას წილის პატრონი.

წევრთ ამხანაგობისა არ გაეგზავნებათ ცალკე მოწვევის ბარათები.

სამკურნალო და ამბულატორია

ს. ბ. თოფურიასი

ქუთაისში.

სამკურნალოში 50 საწოლია ავადმყოფთათვის მიიღებიან ავადმყოფნი: შინაგანისა, ნერვების, საქირურგო, თვალისა და ქალთა სენით შეპყრობილნი.

ქალამდებ სენით ავადმყოფნი, არ მიიღებიან.

ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგან და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს ს. ბ. თოფურია. საქირურგო თვალების ავადმყოფობას და სიფილისს ფ. ქ. მერაბი.

ქალთა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი მ. თ. ქობანი.

ამბულატორიასთან არის კაბინეტი, საქიმიო და საბაქტერიოლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისათვისა და მასაჟისათვის.

სამკურნალო დირექტორი ს. ბ. თოფურია

Лѣчебница С. В. Топурія въ Кутаисѣ.

მემკვიდრე ცესარევიჩის გიორგი ალექსანდრეს ძის გარდაცვალების ამბავი.

„გაზეთი კავკაზში" სწერია შემდეგი სამწუხარო ამბავი, რომელმაც მთელი რუსეთი დაალონა და ცააძ მარა, ყველას ყურადღება ამიერ-კავკასიის ერთის კუთხის აბასთუმანისაკენ მიაქცია, იმ აბასთუმნისაკენ, რომლის მშვენიერი ჰავა განკურნებას უქადოდა მემკვიდრე ცესარევიჩს და დიდს მთავარს გიორგი ალექსანდრეს ძეს, მაგრამ ღვთის განგებანი მიუწდომელია: ორშაბათს, 28 ივნისს, მისმა იმპერატორებით უმაღლესობამ ღვთივ განისვენა.

ამ საშინელმა სამწუხარო ამბავმა ძალიან შეძრა ყველა ტომნი, კავკასიაში დასახლებულნი. მწუხარება კავკასიელთა მით უფრო გაორკეცებულ იქმნა, რომ მემკვიდრე ცესარევიჩის უდროოდ განსვენება აქ, ჩვენ მხარეს მოხდა.

ყველამ, დიდმა და პატარამ, წოდებისა, წლოვანობის და ერობის განურჩევლად, თავისს ვალდებულებად სცნო მისულიყო აბასთუმანს და თაყვანი ეცა განსვენებულის გვამისათვის.

ორშაბათს, 28 ივნისს, მემკვიდრე ცესარევიჩი დასეირნობდა ბალში სამფეხათი, რომელიც მოძრაობაში ბენზინს მოჰყავს. დილის 9 საათზე მისი იმპერატორობითი უმაღლესობა შებრძანდა სამ-ფეხა ველოსიპედზე და გზა ლამაზი ზეკარის უღელტეხილისაკენ გაემართა. ამინდი კარგი იდგა. მემკვიდრე ცესარევიჩი ჩქარა მიდიოდა (მისის უმაღლესობის ველოსიპედი საათში 35 ვერსს ვადიოდა).

სასახლის წინ მემკვიდრე ცესარევიჩმა დაინახა ურმით გრაფ ოლსუფიევის სასახლისაკენ მიმავალი ანნა დასოევისა და იმის მოსამსახურე ათანასე სემენიხინი რომელთაც მაშინვე გზა აუქციეს და მოწიწებით თავი დაუკრეს; მემკვიდრე ცესარევიჩმა გაიღიმა და გზა განაგრძო.

ამის შემდეგ ანნა ფილიპეს ასულს დასოევისას, როგორც მას ვეუამბნია, სულ 10 წუთი არ გასულა, რომ დაუნახავს მემკვიდრე ცესარევიჩი ველოსიპედითვე უკან დაბრუნებული. ამასთან მისი იმპერატორებითი უმაღლესობა სისხლს აფურთხებდა თურმე.

დასოევისამ, შეამჩნია-რა ეს და აგრეთვე დასისხლიანებული კიტელი, მაშინვე სემენიხინი სასახლეში ვაჰგზავნა, თვით-კი დიდ მთავარს მიჰვარდა, ხელი მიაშველა და ჰკითხა:

— რა მოგდით, თქვენო უმაღლესობავ?

— არაფერი, — მიუგო სუსტი ხმით ცესარევიჩმა და მაშინვე მისს უმაღლესობას ფეხები ჩაეკეცა.

დასოევისამ წყნარად და ფრთხილად უავგუსტოესი ავადმყოფი მიწაზედ დაუშვა; შემდეგ დაავლო

ცალიერ ლიტრას ხელი და პატარა მდინარისაკენ გაექანა, რომელიც იქვე, 3 საჟენის მოშორებით ჩახრიალებდა. საჩქაროდ მოიტანა წყალი და შეასხა ცესარევიჩს, ამასთან ტუჩები გაუწმინდა შემხმარის სისხლისაგან.

შემდეგ ანნა დასოევისამ წყალი მისთავაზა დასალევად, მემკვიდრე ცესარევიჩმა განიერად გაახილა თვალები, ხელით თანახმობა ანიშნა, მაგრამ... საშინელის სისხლის წამოხეთქის გამო, მისმა უმაღლესობამ წყალი ვეღარ მიირთვა.

9 საათსა და 35 წუთზედ მისმა იმპერატორობით უმაღლესობამ მემკვიდრე ცესარევიჩმა და დიდმა მთავარმა გიორგი ალექსანდრეს ძემ წყნარად, უტანჯველად, ღვთივ განისვენა.

ანნა დასოევისა, რაკი დარწმუნდა, რომ მემკვიდრე ცესარევიჩის გამობრუნებას აღარაფერი ეშველება, ყაზახთა სადგომისაკენ გაექანა გზაზედ შეჰხვდა ვიღაც ბავშვი მაჰმადიანი, შემდეგ პოდპორუჩიკი კასიმოვი, რომელთაც, მტირალმა უამბო სამწუხარო ამბავი და სთხოვა წასულიყვნენ იმ ადგილას, სადაც მემკვიდრე ცესარევიჩი ჰბრძანდებოდა, თვით კი სასახლისაკენ გაემართა. დოსაევის მისვლისათანავე ყაზახები შესხდნენ ცხენებზედ და გზას გაუდგნენ. ამავე დროს სასახლიდგან ეტლებით მოეშურებოდნენ ლეიბ მედიკი აიკანოვი და მისის უმაღლესობის ამალა.

ღვთივ განსვენებულის ცესარევიჩის გვამი სასახლეში გადაიტანეს. ელვასავით მოედო სამწუხარო ამბავი მთელ აბასთუმანს. მაშინვე ყველა სასახლისაკენ გაემართა სიმართლის შესატყობად.

ამავე დღეს აბასთუმანში ბორჯომიდგან ჩამობრძანდა დიდი მთავარი ნიკოლოოზ მიხეილის ძე. მეორე დღეს, 29 ივნისს, ღამის 4 საათზედ მოვიდნენ: ტფილისის გუბ. თანამდ. აღმასრულებელი პოლკ. ი. ნ. სვეჩინი, უმაღლესის კარის ეგერმეისტერი თავ. გ. დ. შერვაშიძე, თავად აზნაურთა წინამძღოლი თავ. კ. ი. მუხრან-ბატონი, ტფილისის ოლქის სასამართლოს ბრალმდებელი ე. პ. ნიმანდერი, იმისი ამხანაგი მოსკალევი, ფოსტა-ტელეგრაფის ოლქის უფროსი და სხვანი. ამავე დღეს 10 საათზედ აბასთუმანში მყოფ ექიმებმა გასჭრეს ღვთივ განსვენებულის მემკვიდრე ცესარევიჩის გვამი.

მემკვიდრე ცესარევიჩის გვამი ტფილისიდგან მოტანილ კუბოში ჩაასვენეს დიდმა მთავარმა ნიკოლოოზ მიხეილის ძემ, თავ. გ. დ. შერვაშიძემ, ი. ნ. სვეჩინმა, გენერალ მაიორმა რილსკიმ, მემკვიდრე ცესარევიჩის მასწავლებლად ნამყოფმა ფ. ი. ტორმეიერმა და სხვათ. შემდეგ გარდახდილ იქმნა პირველი ოფიციალური პანაშვიდი.

ადგილობრივ ალექსანდრე-ნეველის ეკკლესიაში ყოველ დღე იხდიან პანაშვიდს ღვთივ განსვენებულის მემკვიდრე ცესარევიჩის და დიდის მთავრის გიორგი ალექსანდრეს ძის სულის მოსახსენებლად.

ახალი ამბავი

*** **აბასთუმანი.** 7 ივლისს მთელის ღამით ალექსანდრე ნეველის ტაძარი ღია იყო და სახარებას კითხულობდნენ, მემკვიდრე ცესარევიჩის კუბოსთან მორიგად იყვნენ ღენერლები, კამერგერები, ადიუტანტები და კამერ-იუნკრები.

მემკვიდრე ცესარევიჩის კუბო შემკულ იქმნა 16 გვირგვინით.

დილის 4 საათზე და 15 წუთზე ტაძარში მობრძანდა დიდი მთავარი ნიკოლოოზ მიხეილის ძე და ყველა თანამდებობის პირნი, რომელნიც კი აბასთუმანში იყვნენ. სამღვდელოებამ გარდაიხადა ლიტანია, მას შემდეგ კუბო ტაძრიდან გამოიტანეს და დაასვენეს ტახტრევანზე. პროცესია, რომელსაც წინ მიუძღოდა ცერემონმეისტერი კონიარი და სამღვდელოება, გავიდა აბასთუმნიდან ბორჯომში დილის 4 საათზე და 40 წ. პროცესიას თან ახლდა ჯარი.

*** **ფოთი.** ქალაქის საბჭომ 6 ივლისს დაადგინა: შემკულ იქმნას მემკვიდრე ცესარევიჩის კუბო გვირგვინით ბათომში; გაიგზავნოს ბათომში დეპუტაცია, რომელიც შესდგება ნ. ნიკოლაძისა, ჯალალოვისა, მიქაბერიძისა და რუხაძისაგან. ეთხოვოს კამერგერ ლუარსაბ მაღალაშვილს, რომ პეტერბურღში გვირგვინით შეამკოს მემკვიდრე ცესარევიჩის კუბო,

*** **უმაღლესი დეპეშა ქუთაისის თავად-აზნაურობას.** ქუთაისის საგუბერნიო მარშალს მიუღია პასუხად ხელმწიფე იმპერატორისაგან შემდეგი შინაარსის დეპეშა:

„გადაეცით ქუთაისის თავად-აზნაურობას ჩემი გულითადი მადლობა თანაგრძნობისათვის იმ უბედურების გამო, რომელიც ჩვენ გვეწვია“.

ნიკოლოზ

*** **მთავარ-მმართებლის თანაშემწე გენერალი ფრეზე.** გუშინ წინ ტფილისიდან გაემგზავრა ისევ კოჯორს.

*** **რკინის გზის მმართველი** გედენკევი ამ დღეებში გაემგზავრა საზღვარ გარედ ორის თვით, მის მაგიერ გზის გამგებლად იქნება მისი თანაშემწე შაიკევიჩი.

*** **ახალი წიგნი.** დაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი წიგნაკი: — „სამუელის ღამე“ ანუ ფანტაზიური სცენა, თხუზულება იასონ დავითის ძე ციციშვილისა. დაბეჭდილია სუფთათ, შეაცავს 32 გვ. და ღირს 10 კაპ.

*** **ძველი წიგნების გამომცემის ამხანაგობა.** ტფილისში, რამდენიმე პირს, განუზრახავთ დაარსონ პატარა წრე, რომელიც იმეცადინებს ქართულის კლასიკურის წიგნების გამოცემას. წრეს უკვე მიუმართავს რამდენიმე ჩვენის მცოდნე პირებისათვის და მონაწილეობის მიღება დაუვალებიათ. ამ წრის წიგნების გამოცემის და წარმოების საქმე ზ. ჭიჭინაძეს ექმნება მინდობილი.

წრეს უკვე გადაუწყვეტია გამოსცეს შემდეგი წიგნები:

1) ვისრამიანი, ლექსად, გალექსილი არჩილ მეფის მიერ, არმენისტის სტუდენტის აბულაძის რედაქციით.

2) ჩახრუხაძის ქება, პროფესორის მარის წერილით.

3) შავთელის ქება მარისავე წერილით.

4) რუსუდანიანი, XIII საუკ. ხელთნაწერი, პროფესორის ალექსანდრე ხახანაშვილის წერილით.

5) კიბე ცად მყვანი, XII საუკუნის ხელთნაწერი, იამბიკოდ დაწერილი ფილოსოფის იოანე პეტრიწის მიერ.

ამ წიგნების გამოცემას დასრულებამდე მომზადდებიან სხვა ძველი ქართული წიგნები, რომელნიც შესწავლილ იქმნებიან და განხილულ კრიტიკულათ, ისტორიულად და ბიბლიოგრაფიულად.

*** **ს. ბახმარო.** (გურია) ჩინებული საგარაკო. მთელი გურია საზაფხულოდ გადის აგარაკ ბახმაროზედ, ბახმარო მდებარეობს აჭარის მთაზედ. მისავალი გზა ამ აგარაკს აქვს სოფ ვაკეჯვრისაკენ, რომელიც მდებარეობს აღმოსავლეთით ოზურგეთზედ, და მოშორებულია მასზედ ცხრა ვერსის სიშორეზე, აქამდის მთის გზა არ იყო კარგად გაკეთებული, ეხლა კი არა უშავს-რა, ასე რომ ფეხითაც და ცხენითაც ადვილი ასავალია. ბახმარო სიმაღლით 2000 ფუტი არის (надъ уровнемъ моря). და მოშორებულია სოფ. ვაკეჯვარზედ 32 ვერსით, ასე რომ ადამიანს გამოცდილის ცხენით, გინდ ფეხით 7 საათში შეუძლიან მივიდეს. ვაკეჯვარში არიან „ჩალანდრები“ რომლებსაც რამდენიმე ცხენები ჰყავთ და თვითონაც მოგვყვებიან ბახმარომდე. სიცივით აქ არის, სხვათა შორის საცივე ძლიერ ცივის წყლით. სახლდობ „გურიელისა“, როგორც ამბობენ ეს სახელი ნადირობის დროს მისცა გურიელმა. ბახმაროს აკრავს აღმოსავლეთით 3 ვერსიანი მინდორი, აქ ხდება ხოლმე მარულა და ბურთის თამაში. მინდვრის ბოლოს არის „იელა“ აქ აჭარელები სცხოვრობენ, ისინიც საზაფხულოდ არიან. ჩრდილოეთით ბახმაროს აკრავს გორა „საყორნე“, რომელიც აჭარის მთის უმაღლესი ადგილია (Вершина Аджарскихъ горъ) თვით ბახმარო ორად იყოფება მაღალი და დაბალი, მაღალს ნაძვის ტყე აკრავს და დაბლა მინდორია, ჩრდილოეთიდ ჩამოურბის მოზრდილი მდინარე ნატანები, რომელიც შესანიშნავია თავის კალმახებით. სახლები ბახმაროში ბევრია ასე 400 იქნება და ძლიერ იაფიც არის. ერთს კოხტა ოთახს თავის საჭმარეულოთი 5 მანეთად იშოვნით. ხორაგიც ადვილი საშოვარია, რადგანაც რა დუქანი გინდა რომ აქ არ იყოს, ხორცი ღირს 20 კ., „ოყა“ (3 გირვანქა) და პური ფურნისა $4^1/_2$ კაპ., დათორნის 5 კაპ, რაც შეეხება, ყველს, რძეს, კარაქს, ნადუღარ[illegible] მაწონს, ეს ყვე[illegible]ა აქვე „[illegible]ში“ არის (Молочная). ეს ორ[illegible] ზონია აქ რესტორანიც გახსნ[illegible] ასე რომ შეიძლება იქვე დაი[illegible]როთ ნომერი და ისადილოთ [illegible] დეცა. გასართობი აქ ბევრია: ე[illegible]თი დიდი როტონდაა, რომელშია სდგას რამდენიმე სტოლი, [illegible] არის: ნარდი, ლოტო, კარტ[illegible] კეგლიცკი არის. საღამოობი[illegible] გავარდება ხოლმე ბურთი. ყოვე[illegible] ზაფხულობით არის ფერშალი, ერ[illegible]თი ექიმი იგზავნება პატარა აფ[illegible]თიაკით, ავადმყოფებიც ძლიერ ად[illegible]რე იკურნებიან, იშვიათი შემთხვევაა, რომ მომკვდარიყოს ვინმე. სულ ახსოვთ 3 მომკვდარი. უმეტე[illegible] ნაწილად უხდება ჰლექს, სის[illegible]ტეს, ცხელებას, ციებას, თ[illegible] ტკივილს და სხვას. აქაც იმა[illegible]ბა ხოლმე ქართული წარმო[illegible]ნები, აგერ 5 ჯერ იყო. ამას გ[illegible] და შარშან ბ. ქვარიანმა წაიკ[illegible]ხა ლექციები მეურნეობის შე[illegible]ხებ. ეხლა აქ არის განყოფილ[illegible]ასკანის წიგნთ-საცავ სამკით[illegible]ლოსი, რომელსაც საკმარისად მ[illegible]დის ჟურნალ გაზეთები. ბახმარ[illegible]ნისლობის დროს მთობა იწყ[illegible] 30 მაისიდგან და გასტანს 15 [illegible]რიობის თვემდის.

ვასო ბალის-უბნელ[illegible]

ლაგოდეხი ცეცხლისგან გადარ[illegible]ენა. 4-ს ივლისს, ღამის ათ საათზე[illegible] ლაგოდეხში, სადაც თავდება[illegible]

...ო, უეცრათ მოულოდნელათ ...ინა ცეცხლი ბოროტ მომქ...ა სახნეს პურით სამსეს, რომ...ეგანაც გაუჩნდა მეორე მახლობლათ მდგომარეს და სულ ერ...ადნავლათ შეიცვალნენ. ...ი სახნე ეკუთვნის გ. ...რუ..., ზარალი მიეცა 80 თუმნამდინ. ...შესაძლებელია, რომ მალე არ ...ელებოდა ეს ჩვენი დამცვე...ჯარის კაცნი, უეჭველია ცეცხ...უფრო გაძლიერდებოდა და მრა...ი ცხოვრები დაილუპებოდა.

ფ. ჩ.

სამეურნეო ცნობა

ხეხილების გამრავლება.

(შემდეგი *)

...3 კითხვა. რა სიღრმეზედ უნდა ...რგას მცენარეები?

...ოგება. მცენარეები უნდა დაირ...ორი ვერშოკით ღრმათ იმა..., როგორც იდგა გადარგამდი... იმისთვის, რომ ახალი დაბა...ლი მიწა წვიმების და თოვლის ...ძირს (დაბლა) იწევს და მცე...ეები კი მაღლა რჩებიან, თუ ორი ...შოკით ღრმათ არ არის დარ...ლი მცენარე.

44 კითხვა. როგორ მოვექცეთ ...ენარეებს მეორე შემოდგომა...

...ბა. მეორე შემოდგომაზედ ...რეები ისევ უნდა ამოვიღოთ ...მ, როგორც ფესვებს ისე ...მცენარეს წვერები უნდა ...ათ (შემოუკვეცოთ) ასე ...ენარეს ნახევარ არშინზედ ...მაღლე არ უნდა ჰქონდეს, ...მცენარეები უნდა გადირ...ა ახალ მომზადებულ ადგი...ახევარ არშინის სიშორეზედ ...ი მცენარე მეორე მცენარე...დ, გზები კი $^3/_4$-ერთ არშინამ...სინ სიგანეზედ ოღონდ გადარ...ის დროს, როგორც პირველ, ...ე მეორე შემთხვევაში ფესვები ...და ამოასველოთ სქელათ წყალ...ახსნილ საქონლის ახალ სა...ქში, რადგანაც მცენარეს მაში...თვე ეძლევა საზრდო.

45 კითხვა. რისთვის მცენარეები ...ჰიროებენ ორჯელ გადარგვას?

მიგება. იმისთვის, რომ, როდესაც ...ენარეს ორჯელ გადავრგამთ და ...რჯელვე ფესვებს ვაკვეცამთ, ვაჭ...ით, მაშინ მას ემატება მრავალი ...რილი მწოვარა ფესვები, რომ...ებიც მცენარეს აწვდიან საზრ...ოს და თითონაც ღრმათ არ მი...იან მიწაში, რომელსაც დიდი ...ვლენა აქვს გადარგვის დროს. ...მდენიც ხეს ექმნება მრავალი ...რილი ფესვები (ძაფები) იმდე...ე ხე მიწიდგან იზიდავს მომზადებულ საზრდოს და იმდენად თამამად იზრდება.

46 კითხვა. არ შეიძლება, რომ უჯიშები ერთხელ მეტათ არ გადაირგას?

მიგება. შეიძლება, იმ შემთხვევაში, თუ უჯიშება დგომილა ღონიერ და ნამიან ნიადაგზედ, მაშინ მათ ექმნება მრავალი ფესვები, რის გამო აღარ მოუნდება მეორეთ გადარგვა.

47 კითხვა. ხშირათ მორწყვა უჯიშებს არგებს თუ აზარალებს?

მიგება. თუმცა ხშირათ მორწყვით უჯიშები (ДИЧКИ) თამამად იზრდებიან, მაინც და მაინც მომეტებული მორწყვა არ არგებს უჯიშებს, რადგანაც უჯიშები ეჩვევიან მორწყვას, და ნამიან ნიადაგს, როდესაც ამისთანა უჯიშები გადაირგვება ხოლმე ცოტა მშრალ ნიადაგში, მაშინ უჯიშები ძალიან ძნელათ გვარობენ და ბევრიც ხმება.

48 კითხვა. შეიძლება მყნობა პირველ წელიწადს გადარგულ უჯიშზედ მყნობა თუ არა?

მიგება. თუ უჯიში ისე გათამამებულა და სამყოფათ დამსხვილებულა*) მაშინ შეიძლება იმყნოს პირველვე წელიწადს, და თუ უჯიშები არ არიან გათამამებულნი, მაშინ უნდა აქყნოთ მეორე წელიწადს გადარგვის შემდეგ.

49 კითხვა. როდის უნდა იმყნოს ხეხილი?

მიგება. ხეხილების მყნობა შეიძლება გაზაფხულობით ე. ი. მარტში, აპრილში და მაისში, როდესაც მცენარე იღვიძებს (უდგება წყალი) ამისთანა მყნობისათვის უნდა აიღოთ კარგი ჯიშის ხეხილიდამ პატარ-პატარა დამწიფებული შემოსული [illegible]რტები**) ეს ყლორტები მყნობის დროს უნდა დაიჭრას ასე, რომ თითო ყლორტს ოროლი თვალი მისდევდეს. და მეორე მყნობა ზაფხულობით ე. ი. თიბათვე, მკათათვე და მარიამობისთვე, ამ დროს ამყნობენ მარტო თვალით (კვირცით) ოღონდ თვალს უნდა მოსდევდეს ცოტათი ხის ნაწილი, როგორც არის ნაჩვენები ჩემ შედგენილ წიგნაკში.

50 კითხვა. რა მდგომარეობაში (ღონეზედ) უნდა იყვნენ უჯიშები მყნობის დროს?

მიგება. მყნობის დროს უჯიში უნდა იყვეს წვენით გავსილი, გაჟღენთილი, რომ ქერქი ეცლებოდეს და არ უშლიდეს მყნობას.

51 კითხვა. შეიძლება ყველგან ერთ ვადაზედ მყნობა თუ არა?

მიგება. არა, ცხელ და ხმელ ადგილებში უნდა იმყნოს ადრე, ცივ და ნამიან ადგილებში გვიან, რადგანაც ცხელ ადგილებში მცენარეებში წვენი ადრე იწყობს მუშაობას და მალეც უშრებათ.

არჩილ დარეჯანაშვილი.

(შემდეგი იქნება)

*) ...ურც.ი № 861.

*) სამყნო უჯიშს სისქე უნდა ჰქონდეს ფარქალის სიმსხვო.

**) იმ ხიდამ, რომელ ხიდამაც ვიღებთ სანამყნო ტოტებს, იმ ხეს ვეძახით დედა ხეს (маточное дерево).

ყურმოკრული საუბარი

ცოლი ეუბნება ქმარსა:

— რატომ არ გინდა მომენდო და მათხრა ხოლმე შენი საიდუმლოები?

— იმისთვის, რომ არც ერთს დედაკაცს არ შეუძლიან საიდუმლოების შენახვა, გარდა ერთი რამისა!

— რისა?

— იმისა, თვითონ ის რამდენი წლისაა.

რჩეული აზრები

✦ ასეთ ის სჯობია სიმწარე ორივეს ერგოს ვიდრე სიხარული ერთსა.

✦ რამდენიმე სიმწუხრე ისე რიდი, საშიში, როგორც ერთი ღრმა და მძლავრი.

✦ სწავლა ის ფრთებია, რომლითაც შევგიძლიან ცას ავიდეთ.

✦ უბედურება თუ გინდათ წარსულს ბედნიერებაშია.

წვრილი ამბავი

არტისტების ცხოვრებიდან. სათეატრო ქრონიკა ბევრს სასაცილო ამბავს მოგვითხრობს. აი, რამდენიმე ესეთი ამბავი. ერთი არტისტი პიესით სცენაზედ ლოგინში მწოლარე უნდა «მომკვდარიყო.» თავის დროზედ არტისტი ტახტზე წამოწვა და «მოკვდა» კიდეც. მაგრამ, საუბედუროდ, სწორედ იმის პირდაპირ ჭერზედ დიდი ჭრაქი ეკიდა ანთებულის სანთლებით. ერთი სანთელი გვერდზედ მოიღრიცა და წვეთა დაიწყო. ცხელი წვეთები «მკვდარს» არტისტს ზედ სახეზედ ეცემოდა. საწყალმა არტისტმა დიდხანს უძლო ამ ტანჯვას, მაგრამ ბოლოს საქმე გაუჭირდა: სცენაზე მყოფ არტისტებს წასძახა, მიშველეთ რამე, თორემ ვეღარ მოვითმენო, მაგრამ არტისტებმა ვერაფერი უშველეს. ბოლოს მოთმინებიდგან გამოსული „მკვდარი“ უცბათ ფეხზედ წამოხტა, სტაცა ხელი მოღრეცილ სანთელს, მოჰგლიჯა და ისევ არხეინათ ტახტზე წამოწვა. რაღა ლაპარაკი უნდა, რომ «მკვდარის» უცბათ გაცოცხლება განუწყვეტელ ხარხარს გამოიწვევდა საზოგადოებაში.

მეორე არტისტს სცენაზედ თავი ხანჯლით უნდა მოეკლა. არტისტმა ყველაფერი მოხერხებულათ ჩაიდინა და სცენაზე ვითომ მკვდარი გაიშხლართა. გალერიას ისე მოეწონა, რომ ყვირილი ასტეხა და მოითხოვა განმეორება. არტისტი, არც აცხელა არც აციეა, უცბად წამოდგა და ხელმეორედ თავი «მოიკლა».

მესამე არტისტს სკამზე მო... ამაღლებული უნდა მოეკლა თავი. საუბედ... ...ლის დრო როდესაც მოახლოვდა, ...ზე სკამი არ აღმოჩნდა. არტისტმა აღარ იცოდა რა ექმნა, ბოლოს მოთმინებიდან გამოსულმა კულისებში გასძახა: «მამატანით თუ არა სკამს! ხომ ხედავთ ... უნდა მოვიკლა და სკამი კი არსად ...».

ყოველივე ზემოდ თქმული თითქოს ჩვენს სცენაზე იყოს მომხდარიო.

გლეხთა შესახებ კანონები *).

386 მუხ. მოვალეს ნება აქვს ვალის გადახდევინების ვადა ორ თვეზე მეტიც მისცეს.

387 მუხ. როდესაც მეპასუხე დანიშნულ ვადაზე ვალს არ გადაიხდის და მოვალე არ დასთანხმდება ახალის ვადის მიცემას, მაშინ ვალი უნდა შევსებულ იქმნას მეპასუხის მამულიდან.

388 მუხ. თუ სახელმწიფო მიწისა და კარმიდამოს მეტი მეპასუხეს აქვს სხვა უძრავი ქონებაც, რომელიც მისს საკუთრებას შეადგენს, მაგალითად: მიწა, ტისქვილი და სხვა, მაშინ გარდასახადი ვალი ყოველს უწინარეს უნდა შევსებულ იქმნას ამ მამულის შემოსავლიდან.

389 მუხ. უკეთუ მეპასუხეს არა აქვს უძრავი შემოსავლიანი მამული, სოფლის „სტაროსტამ“ *) სოფლის მამასახლისის მეთვალყურეობით, უნდა ასწეროს მისი მოძრავი ქონება და გასასყიდად დანიშნოს ქონების ის ნაწილი, რომელიც ისე აუთავდება ვალს, რომ არ დააზიანოს გლეხის მეურნეობა და არ შეაფერხოს მისი სამიწად-მოქმედო და სადებ მიცემო საქმე, რომლითაც იგი სცხოვრობს.

390 მუხ. მოძრავი ქონებიდანაც განთავისუფლებულ უნდა იქმნას ის საგნები, რომელნიც საჭიროა წლიურის ხარჯის ფულის შესავსებლად და აგრეთვე მეპასუხის ოჯახის საზრდოდ, სახელდობრ: ყოველ დღიური ტანსაცმელი, ოჯახის ავეჯი, სამეურნეო იარაღები, სხვა და სხვა თესლეულობა და საკმარისი სასმელ-საჭმელი.

391 მუხ. სამუშაო და საზოგადოდ შინაური საქონელი, რომელიც საჭიროა ხვნა თესვისათვის და ოჯახის საზრდოთ, არ გაიყიდება, თუ საჭიროებაზე გადამეტებული არა ჰყავს.

392 მუხ. ქონება გაყიდვამდე უნდა დაფასებულ იქმნას მოვალისა და მეპასუხის მიერ ამორჩეულ შუა კაცებისაგან იმ წესითვე, რა წესითაც დაფასდება სადავო ქონება (341—343 მუხ.)

393 მუხ. იმ ნივთებზე, რომელიც გასასყიდად არის დანიშნული, გაყიდვამდე სოფლის სტაროსტას უნდა ექ[illegible]როს თვალყური.

394 მუხ. გაყიდვის ვადა ერთ თვეზე მეტად არ გადაიდება.

395 მუხ. მოძრავის ქონების ვაჭრობა საჯაროდ უნდა მოხდეს სოფლის თანადასწრებით.

შენიშვნა. [illegible] სოფელი, რომელთაც ... არის სოფელ... შინ... [illegible]

*) [illegible]

*) [illegible]

„სტაროსტას“ თანადასწრებით.

396 მუხ. სოფლის „სტაროსტამ“ სოფლის მამასახლისის თანხმობით, წინადვე უნდა დანიშნოს ვაჭრობის დღე და გზირების პირით შეატყობინოს და მოიწვიოს ისინი, ვისაც სურს აწერილი ქონების ყიდვა.

397 მუხ. თუ გასაყიდ მამულის მყიდველი არ აღმოჩნდეს ანუ შეაძლოოს შუა კაცებისაგან დაფასებულზე ნაკლები ფასი, მაშინ მამული ეძლევა მომჩივანს იმ ფასად, რა ფასსაც შეაძლევენ.

398 მუხ. უკეთუ მოძრავი ქონება არ აუთავდა ვალს და მოპასუხეს კი აქვს ნასყიდი უძრავი მამული, მაშინ, ამის გასასყიდად, ვალის შესავსებლად, მომჩივანს შეუძლიან იმისი გაყიდვა მოსთხოვოს მაზრის სასამართლოს, სადაც წარადგენს სოფლის ანუ თემის სასამართლოს განაჩენის პირს, რომლისაგანაც მისჯილი აქვს ფული.

399 მუხ. სახელმწიფო გლეხთა სახლები, აშენებული სახელმწიფო ტყის მასალით, ის მიწის ნაჭრები და სხვა ადგილ-მამული, რომელიც მიცემული აქეთ ხაზინიდან „ნადელად“, ანუ ბოძებული აქვს სამფლობელოდ.—აგრეთვე ადგილ-მამული, რომელიც ეკუთვნის ნასყიდობით მთელის სოფლის საზოგადოებას, არ შეიძლება გაყიდულ იქმნას ვალში.

400 მუხ. იმ შემთხვევაში, როდესაც მოპასუხეს არა აქვს მოძრავი და უძრავი ქონება ვალის გასასტუმრებლად საკმარისი, საზოგადოებას ნება ეძლევა გამოიყვანოს საზოგადო სამუშაოზე იმ პირობით, რომ ნამუშავარი ფული გადაიდოს მოვალის სასარგებლოდ

401 მუხ. დღიური ფასი უნდა დაენიშნოს ადგილისა, დროისა, სამუშაოსა და მუშის სიმარჯვის შესაფერად.

402 მუხ. უკეთუ საზოგადო საქმე არ არის, ნება ეძლევათ მოპასუხე სამუშაოდ მისცენ სხვა სახელმწიფო გლეხებს, რომლებიც მოისურვებენ მოპასუხეს აყვანას იმ ფასად, როგორც ზემო მუხლშია მოხსენებული.

403 მუხ. აღიკრძალება მოპასუხე მისცენ, მისის სურვილის წინააღმდეგ, სამუშაოდ მომჩივანს, ანუ იმის ნათესავს, რომელნიც მომჩივანთან ერთ სახლში სცხოვრობენ.

404 მუხ. სამუშაოში, როგორც საზოგადოში, აგრეთვე კერძოში. არ შეიძლება გასტანოს ექვს თვეზე მეტად, ისე კი, რომ კვირაში სამ-სამ დღეს იყოს მუშაობა.

წესი და რიგი, როგორც უნდა აღსრულდეს სასამართლოთა გარდაწყვეტილება.

[illegible] ...ს სახელმ- [illegible]

406 მუხ. სასამართლოს განაჩენით მისჯილ ფულის გარდახდევინების საქმე სწარმოებს იმავე წესით, როგორიც დადგენილია სოფლის და თემის სასამართლოს განაჩენის აღსრულებისათვის.

407 მუხ. ის სახელმწიფო გლეხნი, რომელნიც ჰვაჭრობენ დაწესებულის მოწმობებით და ვერ გარდაიხდიან თავიანთ ვალს, ექვემდებარებიან საზოგადო წესებს, ვაჭართა წოდებისათვის დადგენილს.

დეპეშები

(«რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან»).

პარიზი. „Matin“-ში გამოქვეყნებულია განცხადება ესტერგაზისა, რომელიც ამბობს, რომ ბორდერო სანდგერის ბრძანებით დავწერეო. შვარც კოპენი ამ დროს ბერლინში იყოო. ბორდერო გაგზავნილ იქმნა იმის ბინაზედ და იქვე, იმის იქ არ დასწრების დროს უკანვე იქმნა წამოღებული. ბორდერო დრეიფუსის დანაშაულობის დასამტკიცებლად იქმნა შედგენილი. აქამდის თუმცა იცოდნენ, რომ დრეიფუსი დამნაშავეა, მაგრამ საბუთი არა ჰქონდათ, იცოდნენ, მაგალითად, რომ გერმანიას ცნობები ეძლეოდა. ყველა სამხედრო მინისტრმა იცოდა, რომ ლალატი უეჭველი იყო. ესტერგაზი ამბობს შემდეგ, მერსიემ, ბუადეფრმა და გონზმა იცოდნენ, რომ ბორდერო განგებ იყო შედგენილი. დრეიფუსი უკანონოდ იქმნა დასჯილი, მაგრამ ადვილი დასამტკიცებელია, რომ დასჯა სამართლიანი იყოო.

ნოვოროსისკი. აქ მოვიდა გზათა მინისტრი.

ბერლინი. მეფის სასახლეში 14 დღის მგლოვიარობა იქმნა დადებული მემკვიდრე ცესარევიჩის გარდაცვალებისა გამო.

პარიზი. საიკადემიო საბჭომ ერთის წლით დაითხოვა რეიმსის ლიცეის პროფესორი სივეტონი, რომელიც „ფრანგთა სამშობლოს ლიგის“ ხაზინადრად არის, იმის გამო, რომ მან გადასცა თავისს მოსწავლეებს პოლემიკა დრეიფუსის საქმის გამო.

განცხადებანი

გამოვიდა და იყიდება
ყველა ქართულ წიგნის მაღაზიებ-
[illegible]სა და ეკკლესიებშიაც
ცხოვრება წმ. [illegible]დის მოწამისა
[illegible] დაჭრილისა
[illegible] გამოცემა მორჩილის რაჟდენ პარამამისა
ფასი ერთი შაური. (10—8)

ორთქლით მომუშავე სტამბა ექვთიმე ი. ხელაძისა

სტამბა — ტელეფონი 648. — ტელეფონი 648.

ლორის-მელიქ. ქუჩა № 64, ქაშვეთის ეკლ. ახალ შენობაში.
(არსებობს 1873 წლიდამ).

სტამბამ ახლად მიიღო: ახალი სისტემის ორთქლით მომუ[შა]ვე მბეჭდავი მანქანა დიდი ზომისა, მოწყობილი სათვლელი და საჭრ[ელი] ავტომატიური აპარატებით.

მიღებულია ახალი შრიფტები ჰ. ბერტჰოლდის ასოთ-საჭრ[ელი]დამ (ბერლინში) ყოველნაირი ზომისა და სახისა.

მომუშავეთა რიცხვი შევსებულია დახელოვნებული ოსტატ[ებით]. ასრულებს ყოველგვარ სასტამბო საქმეებს. ბეჭდავს ყველა[ნაირ] გილობრივი, რუსული და უცხოეთის ენებზე წიგნებს, ბროშურ[ებს], ბლანკებს, იარლიკებს, პლაკატებს, განცხადებებს, აფიშებს, სად[ილის] ზო ბარათებს და სხვ. და სხვ.

საქმის ასრულება დროზედ, სუფთად და ყველასთვის ხელმისაწ[ვდომ] ფასად. ტფილისის გარეშე შეუძლიან მოგვმართონ ამ ადრესით:
Тифлисъ, Типографію Е. Хеладзе. (50—43

КУРСЪ БУХГАЛТЕРІИ,

состоящій изъ слѣдующихъ предметовъ:

1) **Бухгалтеріи двойной итальянской** по разнымъ отраслямъ торговой п[ро]мышленности,
2) **Коммерческой ариѳметики** (банковыя и торговыя операціи),
3) **Ариѳметики на счетахъ.**
4) **Коммерческой экономіи,**
5) **Торговыхъ и вексельныхъ** узаконеній.

преподаетъ **И. Я. БРОНЪ-ФОНЪ-БРЕННЕРЪ, препод. тифлисскихъ учебн[ыхъ] заведеній.**

Плата за весь курсъ 60 руб.

Курсъ 3-мѣсячный, при ежедневныхъ занятіяхъ въ теченіе 2 часовъ, по вечерамъ. Начало занятій— 1-е число каждаго м[ѣсяца].

За успѣшныя занятія лучшія аттестаціи отъ учебнаго начал[ьства].

Составленная И. Я. Бронъ фонъ-Бреннеръ книга «Коммерческая [ариѳме]тика» содержитъ въ себѣ VII отдѣловъ: 1) ариѳметич. вычисленія на с[четахъ], 2) монетныя вычисленія, 3) товарныя сдѣлки, 4) вексельныя операціи, 5 [тор]говыя товарищества, 6) банки и ихъ операціи, 7) биржевыя операціи ([съ зад]ачъ и таблицы). Цѣна 2 руб. **Продается во всѣхъ книжныхъ магазина[хъ и у а]втора: Михайловская ул., № 71.** (100—

Подписная цѣна на газету

„СВѢТЪ“

СЪ „ПРИЛОЖЕНІЕМЪ РОМАНОВЪ“

съ пересылкою и доставкою

На четверть года:

съ 1 января по 1 апрѣля . . . . 2 р.
« 1 апрѣля по 1 іюля . . . .
« 1 іюля по 1 октября . . . .
« 1 октября по 31 декабря . . . . . .

На полгода:

съ января или съ 1 іюля . . . . 4 —

На девять мѣсяцевъ:

съ 1 апрѣля . . . . 6 —

На годъ:

съ 1 января . . . . 8 —

На иные сроки подписка не принимается.

ПРИМѢЧАНІЕ. Подписка на «Приложеніе Романовъ» къ газетѣ «СВѢТЪ» принимается лишь одновременно и нераздѣльно съ газетою на одинъ и тотъ же срокъ. Лица, выписавшія одну газету, могутъ получить впослѣдствіи «Приложеніе Романовъ» не иначе, какъ выписавъ новый экземпляръ газеты съ «Приложеніемъ».

Адресъ Редакціи: спб. Невскій, 138.

Редакторъ-Издатель **В. В. Комаровъ.**